

ULLA-KIRSTI
JUNTILA

TUNTEMATON TÄYDENNYSMIES

ULLA-KIRSTI JUNTILA

TUNTEMATON TÄYDENNYSMIES

Romaani

© 2023 Ulla-Kirsti Junttila

Kansi ja taitto: Vesa Junttila

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-1906-0

”Meillä on täällä Leijonassa parivartiot ja vuorot vaihtuvat yöllä kahden tunnin välein. Välissä on lepoa ja yöllä kaikilla muilla paitsi vartiovuorossa olevilla on neljän tunnin työjakso, jonka aikana asennetaan piikkilankaesteitä taisteluhaudan suojaksi. Kun on uusia miehiä, niin sovitaan, että menette ainakin nyt ensimmäisellä viikolla vartioon yhdessä jonkun kokeneemman kanssa. Muistakaa, että vartiopaikalta ei saa poistua. Vuoro vaihtuu vasta, kun seuraava pari saapuu ja ottaa vastuun vartiopaikasta. Ottakaa mukaan muutama sokeripala, jos vielä on jäljellä. Niitä on hyvä pitää aina taskussa, jos vartiossa alkaa väsyttää”, ryhmänjohtaja opasti ensikertalaisia.

Kirja on omistettu veljelleni Anterolle, joka on nauhoittanut isän ja hänen sotakaverinsa Toivon muisteluita ja antanut aineiston käyttööni. Tekijä

Heinäkuu oli jo loppuillaan, illat olivat alkaneet hämärtyä ja maa oli kasteinen varhain aamulla, kun Olli nousi ylös vinttikamarissaan ja lähti ulos. Kosken kohina kuului vaimeana kauempaa, kun hän laskeutui polkua joen rantaan, mutta leveä patoallas oli tyyni ja heijasti kirkkaana peilinä vastarannan vehreän puuston, jonka ylimpiin oksiin aurinko jo paistoi. Peseydyttyään penkillä rannassa olevan saunan luona Olli ripusti pyyhkeensä katoksen alla olevalle narulle ja huuhteli pesuvadin. Sitten hän täytti ämpärinsä ja lähti nousemaan polkua takaisin kotitalolle, maatilan työntekijöiden asuintalolle, jonka päädyssä olevassa muonamiehen asunnossa hänen perheensä asui. Rakennuksen toisessa päässä olevassa asunnossa asui tilan mylläri, keskellä tilanhoitaja ja heidän asuntonsa vieressä toinen muonamies perheineen. Olli oli vuokranut itselleen talon yläkerrassa olevan pienen vinttikamarin, muissa vinttihuoneissa asui tilan usein vaihtuvia perheettömiä kausityöntekijöitä.

Olli kantoi vesiämpärit sisään ja toivotti hyvää huomenta äidilleen, joka seisoj tuvan hellan ääressä ja sekoitti puurokattilaa. Äiti nyökkäsi, hän oli kiertänyt hiuksensa tiukalle nutturalle, laittanut liinan päähänsä, kietaissut esiliinan löysän mekkonsa eteen ja oli valmis lähtemään navetalle heti, kun puuro valmistuu. Isäkin oli jo hereillä ja istui vanhempien sängyllä huoneen toisella sivustalla saapashousut jalassaan ja henkselit aluspaidan päälle vedettyinä. Isän leuassa oli muutaman päivän sänki ja hän haroi sekaista mustaa tukkaansa pois otsalta.

– Kaada toinen ämpäri kuukkeriin. Jos siellä on lämmintä vettä, niin ota sieltä ittelles, äiti tokaisi.

– Mää pesin jo rannassa, en mää tartte lämmintä vettä, Olli vastasi.

– Se on oikeeta puhetta, naiset vaan läträä lämpimällä vesellä, isä murahti ja lähti ulos.

– Säästä se sitten Armille, äiti sanoi.

Olli vilkaisi huoneen toiselle sivulle, jossa hänen sisarensa nukkui vielä omassa sängyssään.

– Kai tääkin ehtii lämmitä ennen, kun se herää, hän totesi ja kaatoi ämpärin hellan vesisäiliöön.

Olli oli tehnyt jo illalla itselleen voileivät valmiiksi aamiaista ja seuraavan päivän eväitä varten viileään konttuuriin. Hän kaatoi sieltä itselleen lasin maitoa ja söi aamuleivät odottamatta äidin puuroa, joka aloitelti vasta kiehumistaan hellalla. Toiset leivät hän kääri paperiin ja laittoi reppuunsa. Hän oli huolehtinut omista aamuaskareistaan ja syömisistään siitä asti, kun hän aloitti työt tehtaalla ja muutti vinttihuoneeseen asumaan. Vaikka hän auttoi monella tavoin perhettään, niin hän ei halunnut olla vaivaksi äidille, joka hoiti päivittäin tilan navetassa muonamiehen kontrahtiin kuuluvia töitä ja pesi viikonloppuisin tehtaalaisten pyykkejä.

Syötyään Olli haki puuvajasta polkupyöränsä. Päivästä näytti tulevan lämmin ja aurinkoinen. Hän oli pukeutunut vain lyhythiaiseen paitaan ja suoriin housuihin, joiden puntit hän sitoi niin, etteivät ne sotkeutuneet pyörän kettinkiin. Lippalakki päässään ja eväsreppu selänsään hän lähti polkemaan kotitalolta päätielle johtavaa peltotietä. Päätiellä hän lisäsi vauhtia, mutta matka oli lyhyt ja pian joen ylittävän sillan jälkeen hän kääntyi tehtaalle vievälle tielle. Tehdas oli aivan kodin lähellä, joen ja patoaltaan toisella puolella, mutta joen ylityskohdat olivat päätiellä ja tehdasalueen toisella puolella, jonne matkaa kertyi enemmän ja Olli ajoi mielellään suoraa maantietä, jossa voi ajaa lujaa.

Kotipihalle vaimeana kuulunut kosken kohina hiljeni kokonaan peltotiellä, mutta voimistui kovaksi kohinaksi, kun Olli laskeutui pyörällään tehtaan toimistorakennuksen ja ruukin sivusta kosken rantaan. Padon yläpuolella vesi seisoi edelleen tyynenä, mutta padon ylitse ohuena kalvona valuva vesi syöksyi vuolaana ja äänekkäänä kapean koskiuoman kivikkoon. Kosken jyrkällä vastarannalla lepät ja rantapajukko kurkottivat kuohuvan veden ylle ja niiden lehdet kiilsivät koskesta nousevien pisaroiden kastelemina.

Olli pujahti kapeaa polkua masuunisillan alitse joen rantaan, missä

polku päättyi punatiilisen valimorakennuksen päätyyn ja katettuun tiilisiltaan. Se johti joen ylitse tehtaan pääportille, jossa olivat työntekijöiden peltikatoksilla varustetut pyörätelineet, mutta Olli jätti pyöränsä valimon seinustalla olevaan telineeseen ja suuntasi kulkunsa rakennuksen päädyssä olevalle sisäänkäynnille. Ovella seisoi muutamia työmiehiä, jotka odottivat tupakoiden tehtaan pillin soimista töiden alkamisen merkiksi. Olli tervehti heitä ja astui sisään avoimesta ovesta.

Valimon suuri halli tuntui kirkkaan päivänvalon jälkeen hämärältä, vaikka auringon valo siilautui sisälle hallin toisella sivulla olevista suurista, noen himmentämistä ikkunoista. Heti ovella Olli tunsu valimon tutun tuoksun, pölyn ja lievän palaneen käryn, vaikka työt eivät olleet vielä alkaneet. Hän pujahti hallin sivussa olevaan pukutilaan, veti haalarit jalkaansa, vaihtoi sandaalit tukeviin työkenkiin, otti lakkinsa ja nahkarukkasensa ja palasi vielä hiljaiseen valimoon. Sisällä olevat työntekijät tervehtivät ja juttelivat keskenään samalla, kun järjestelivät työvälineitään ja valmistautuivat työpäivän alkuun. Olli oikaisi hallin poikki työpaikalleen valimosalin päätyyn, missä yön aikana jäähtyneet valokset odottivat, että hän poistaa niistä valupurseet ennen kuin ne viedään konepajalle työstettäväksi.

Tehtaan pilli soi työpäivän alkamisen merkiksi, mutta osa miehistä oli vielä ulko-ovella tupakalla, kun työnjohtaja tuli paikalle mukanaan kaikille tuttu mies Unto Heinonen.

– Katsokaas pojat, kuka täältä tulee. Meidän talvisodan sankari Heinonen on palannut ja aloittaa taas työt valimossa, työnjohtaja sanoi.

– Terve mieheen, vähemmän tuli sankareita siinä sorassa, mutta velvollisuus isänmaata kohtaan tuli suoritettua, Heinonen vastasi.

– Terve vaan. Saittehan tei sieltä kuulemma mitalitkin. Meitillekki tarjottiin kahvit, kun kuultiin, että oman kauppalan pojat on kunnostautunnu, Salonen sanoi.

– Hyvä, jos saitte kahvit, mutta metallia ne mitalit vaan on, samaa, mitä täällä on laatikkokaupalla. Niitä on vissiin valettu samaan tahtiin, kun noita hakoja, että saatais miehet jaksaan.

Heinonen osoitti laatikkoa, jossa oli valimolta puhdistettavaksi

lähteviä ikkunan hakoja.

– Hyvinhän tei siellä pistitte hanttiin, vaikka ... Salonen yritti vielä.

– Niin, ei naapuri meittä lyönnä, mutta olis se senkin tehnyt, jos ei oltas ruvettu sopimaan.

– Hyvähän se oli, että loppui lyhyeen, vaikka nyt puhutaankin pakko-
rauhasta, työnjohtaja totesi.

– Parempihan se niin on, vaikka olihan se niinku luovutusvoitto. Naapuri ei lyönyt taistelussa, mutta kaiken sai, mitä halusi, Heinonen jatkoi.

Miehet siirtyivät valimon keskiosaan, jossa muutamat työtoverit olivat jo aloittaneet työt ja järjestelivät muotteja valulinjaan. Nähdessään Heinosen monet keskeyttivät työnsä ja tulivat tervehtimään. Olli näki Heinosen tulevan valimosaliin työnjohtajan seurassa, mutta hän jäi työpaikalleen odottamaan. Unto Heinonen oli Ollin eno, äidin nuorin veli, joka oli lapsesta asti ollut Ollille läheinen ja auttanut häntä monissa asioissa, joissa vanhemmista ei ollut apua.

Unton yllättävä ilmestyminen tehtaalle oli sekä ilahduttavaa, että hämmentävää. Hän oli ollut kadoksissa perheeltään sodan päättymisestä asti. Jännittyneenä Olli jäi seuraaman miesten juttuja.

– Terve Unto. Kiva nährä sut taas töissä. Täällä onkin jo kaivattu miehiä, kun ollaan tehty hommia melkein vaan ikämiesten ja poikain voimin, Nieminen sanoi ja ojensi kätensä Heinoselle.

– Enhän mää ollu poissa, kun reilun puoli vuotta, mikä hätä täällä nyt olis ollu, ammattimiehiähän täällä kaikki on.

– No hyvinhän täällä on pärjätty. Missäs päin sää sorit? Nieminen jatkoi.

– Kannaksella oltiin samassa porukassa Happonen ja Myllylän kanssa.

– Kuultiin kyllä, että Happonen kaatu. Täältä lähti delegaatio hautajaisiin. Ikävä juttu, kun oli vaimo ja pieniä lapsia, työnjohtaja selvitti.

– Ikäväähän se on. Mää kävin siellä Martan luona, kun palasin, mutta vaikeeta on lohruttaa toista, kun on ittekin rikki. Mitenkäs täällä on hommat sujunnu? Heinonen kysyi.

– Mei on tehty täällä kranaatinkuoria koko soran ajan. Kai meiltä

loppuu pian ne hommat, kun sotakin loppu, Salonen totesi.

– Kai maar niitä tarvitaan jatkossakin, kun kaikki erelliset on ammuttu Karjalan mettiin.

– Hyvä olis kumminkin saada taas siviilipuolen hommat pyörimään, Nieminen totesi.

– Kyllä määkin mielummin tekisin siviilihommia. Kranaatinkuoria tuli katteltua jo ihan tarpeeksi, Heinonen totesi.

– Keskustellaan niistä töistä toimistolla, kun olet kiertänyt täällä. Tule sitten sinne, työnjohtaja sanoi Heinoselle ja lähti toimiston suuntaan.

Työnjohtajan lähdettyä Heinonen tuli valimon päätyyn, missä Olli ja vanhempi putsari Koivisto olivat jo aloittaneet työt. Hän oli nähnyt Ollin siellä jo aiemmin ja tuli tervehtimään sisarenpoikaansa ja Koivisto, joka oli yksi hänen vanhimmista työtovereistaan tehtaalla. Olli laski valokset käsistään, kun näki Unton lähestyvän.

– Terve mieheen, Unto tervehti ja paiskasi Ollin rukkasen peittämää kättä.

– Terve vaan ja tervetuloo takasin, Koivisto vastasi ja kätteli Untoa.

– Mitenkäs sää Olli olet taas täällä valimon puolella? Meihän oltiin emalointiosastolla silloin ennen, kun minulle tuli sotaan lähtö, Unto ihmetteli.

– Mää olen ollu valimossa melkein siitä asti. Tuttujahan nääkin hommat mulle on, Olli vastasi.

– Niin kai, kun olet ollut täällä melkein mukulasta asti, Unto naurahti.

– Olinhan mää jo täyttänyt 15, kun mää tulin tänne.

– Niinhän määkin olin 15, kun mää alotin täällä. Siitä on jo niin kauan, että on melkein unohdettu, Unto jatkoi.

– Emalointi oli kyllä mukavaa ja siistimpää, kuin nää valimohommat, mutta se lopetettiin melkein heti, kun tei jouruitte sotaan, Koivisto puuttui puheeseen.

Koivisto oli jo ikämies, joten hän ei ollut joutunut sotaan. Hän oli ollut tehtaalla pitkään ja tunsi tehtaalla eri osastot ja työntekijät, joista monia nuorempia hän oli opastanut työhön.

– Niin, sinnehän mei jouruttiin, vaikka parempi olisi ollut ilman sitä

reissua. Nyt on Happonen poissa emalointiporukasta eikä Myllylästäkään tierä, kun haavottu jalkoihin ja koivet paleltu sairaskuljetuksessa. Hyvä, että tei olette täällä sitten, kun saaraan taas emalointityöt alkaan, Unto totesi.

– Saas nährä, ei taira kylpyammeilla olla enää kysyntää, Olli epäili.

– Kyllä niitä pian taas tarvitaan, kunhan vaan ei ruvetas enää sotiin.

– Ei kai kukaan nyt enää semmosta hinku, Olli ihmetteli.

– Mistä sitä koskaan tietää, vaikka kyllähän se nähtiin, että huonosti siinä käy, Unto jatkoi.

– Kuinkas sää tommottia puhut, vaikka kehutaan, että yks suomalainen vastaa kymmentä ryssä? Koivisto huomautti.

– Kai se sota olis voitettu, jos oltais niin hyviä oltu, Unto tuhahti, vaikka ymmärsi Koiviston vitsailun.

Seurasi hiljaisuus, useimmat tehtaalaiset eivät halunneet ryhtyä puhumaan käydystä sodasta, joka oli jakanut rajusti mielipiteitä paikkakunnalla. Osalle väestä sota oli suorastaan pyhä velvollisuus. Osalle se oli traaginen seuraus valtion johdon huonosta politiikasta, mutta kun äänekkäimmät arvostelijat oli pidätetty heti sodan alettua, niin ei mielipiteitä haluttu enää tuoda esille. Unto ei ollut yleensä osallistunut paikkakunnan poliittisiin riitoihin. Hän oli pidetty ja reipas nuorimies, joka tuli toimeen kaikkien kanssa ja kertoili mielellään hauskoja ja harmittomia juttuja, mutta nyt sellainen leikinlasku oli poissa.

Kun Unto oli tehnyt kierroksensa, hän lähti toimistolle. Töiden päästyä kunnolla käyntiin valimosali täyttyi melusta ja savusta, kun miehet ahersivat tutuissa töissään tuotantolinjoilla. Myös Ollin työt jatkuivat rutiininomaisesti, eikä hän nähnyt Untoa enää sinä päivänä.

Uutinen Unton käynnistä tehtaalla sai Ollin polkemaan kotiin tavalistakin nopeammin työpäivän päätyttyä. Äiti oli jo laittanut ruuan pöytään, kun Olli astui sisään tupaan. Isä ja Armi-sisar istuivat pöydässä ja äiti seisoi hellan luona. Hän ei istunut koskaan ruokapöytään toisten kanssa, vaan ruokaili aina hellan ääressä seisten. Olli otti keittoa ja istui omalle paikalleen pöytään, hän halusi kertoa uutisen vasta, kun oli istu-

nut pöytään. Hän oli ylpeä siitä, että oli tavannut Unton ennen muita ja saattoi yllättää perheensä.

– Unto tuli tänään tehtaalle ja aloitti taas työt valimossa, Olli sanoi ja katsoi äitiään, joka keskeytti heti syömisensä ja tuijotti häntä.

– Jaa, ei se ole käyny ollenka täällä, vaikka sota loppu jo maaliskuussa, äiti sanoi vihdoin.

– Lupasko se tulla käymään? Armi kysyi.

– Ei se mitään sanonnu.

– Mikähän sillä on, kun ei luvannu tulla, äiti ihmetteli.

– Jos sillä on joku nainen, joku sotamorsian, kun ei tullu heti kotiin, isä ehdotti.

– Ei se puhunnu mitään semmosta.

– Ei kai semmosista puhutakka, mutta olis kai mummu sanonu mulle, äiti jatkoi.

– Ethän sää ole eres käyny mummun luona, Olli sanoi.

– Mää kävin siellä, ei se puhunnu mitään Untosta, Armi riensi vastamaan.

Olli tiesi, että hänen äitinsä oli huonoissa väleissä oman äitinsä kanssa. Niin oli aina ollut, mutta hän ei tiennyt, mistä se johtui. Äiti kävi mummun luona vain, jos oli jotain välttämätöntä asiaa hoidettavana, mutta Olli ja Armi olivat alkaneet käydä mummun luona, kun perhe muutti samalle paikkakunnalle mummun kanssa. Mummu piti lapsista, mutta hän ei halunnut sotkeutua tyttärensä asioihin ja pysyi poissa heidän kotoaan. Äiti ei pitänyt yhteyttä myöskään mummun luona aiemmin asuneeseen nuorimpaan veljeensä, mutta Ollia yhdeksän vuotta vanhempi Unto oli tullut lapsille läheiseksi. Nyt Armi oli utelias kuulemaan Unton sota-asioita.

– Millanen se oli? Armi kysyi.

– Mitenkä niin, millanen? Olli kysyi.

– No onk se muuttunnu sotareissussa?

– Mistä mää tiedän, töissä ollaan aina vähän eri lailla, kun muuten. Ei se ainakaan ruvennu kertomaan sotajuttuja, vaikutti enempi väsyneeltä.

– No on sillä ollu aikaa levätä sotareissusta, kun nyt on jo heinäkuu

lopullaan, isäkin puuttui puheeseen.

– Missähän se mahto olla? äiti ihmetteli.

– Ei se mitään sanonnu, mutta kai se joskus kertoo, kun alkaa taas käyrä tehtaalla, Olli puolusti enoaan.

Vaikka Olli ei osannut vastata Armin kysymykseen, niin hän oli huomannut Unton olevan jollain lailla erilainen kuin ennen. Yleensä aina iloinen ja hyväluontoinen Unto oli vakava ja vastaili työtovereiden kysymyksiin ärtyneesti eikä osallistunut miesten tavanomaiseen vitsailuun ja suunsoittoon.

Unto oli vapautunut puolustusvoimista jo huhtikuussa, kun joukkoja kotiutettiin, mutta hän ei tullut heti kotiin äitinsä luo eikä tehtaalle. Rintamamiehille oli myönnetty sodan jälkeen lomia, joten häntä ei kaivattu tehtaalle, mutta mummu ja sisarukset olivat ihmetelleet, missä hän oli. Jossain vaiheessa mummu tiesi kuitenkin kertoa, että Unto oli vuokrannut vinttihuoneen Tammisen lesken talosta Turuntien varrelta.

Pian Unton tulon jälkeen tehtaalla ryhdyttiin taas järjestämään töitä uuteen uskoon. Emalointi aloitettiin uudelleen ja Olli ja Koivisto siirtyivät Unton kokoamaan uuteen emalointiryhmään. Siviilipuolen työt lähtivät taas käyntiin ja emaloitaviksi tuotiin monenlaista valurautatavaraa, koneiden osia sekä astioita ja kylpyammeita. Pienten esineiden emaloinnista vastasivat naiset, mutta suurten kylpyammeiden emalointi vaati useammankin miehen voimia, kun ammeita siirrettiin emalointikäsittelyn jälkeen polttouuniin ja polton jälkeen jäähtymään. Vaikka työ oli hikistä, se oli siistimpää kuin valimossa, sillä pöly ja lika olisivat näkyneet helposti kiiltävissä emalipinnoissa. Hikiseen emalointityöhön oli saatu myös uusia suojavarusteita, pahvisia kasvosuojia sekä asbestiesiliinoja ja asbestihanskoja, joka helpottivat kuumien esineiden käsittelyä.

TYÖNTÄYTEINEN VIIKONLOPPU

Lauantaina työpäivä tehtaalla päättyi yhdeltä, mutta Olli ei mennyt heti kotiin, vaan ajoi suoraan tehtaan pesutuvalle auttamaan äitiään pyykkien kantamisessa. Tehtaan pesutupa ja pyykkilaituri olivat patoaltaan rannalla kohdassa, jossa rantapenger oli matala ja pesutuvan edessä oli avoin tasanne, jonka sivuilla kasvoi pensaikkoa ja puita, jotka kaartuivat tumman veden päälle. Syvällä painanteessa kulkeva joki patoaltaineen oli aina vähän varjoisa, mutta tasanne pesutuvan edustalla oli aurinkoinen lähes koko päivän.

Kesäisin liinavaatepyykki keitettiin padassa rannalla ja huuhdottiin laiturilta patoaltaan virtaavassa vedessä. Äiti oli aloittanut pyykkien keittämisen jo aamupäivällä ja ajoittanut työn niin, että Olli voi tulla suoraan töistä pesutuvalle ja auttaa raskaiden pyykkikorien nostelemisessa ja kärräämisessä. Hän oli jo huuhtonut puhtaan pyykin, lakanat ja pyyhkeet, kiertänyt ne käsin mahdollisimman kuiviksi ja nostanut märän pyykin suureen koriin, kun tehtaan pilli soi työpäivän päättymisen merkiksi. Pian Olli ajoi pyörällään pesutuvalle ja laittoi pyörän nojaamaan pesutuvan seinustalle.

– Missäs sää viivyit? äiti kysyi.

– En mää missään viipynny, pesulla mää vaan kävin ja tulín suoraan tänne.

– Onk kärety nyt puhtaat, ettety likaa rouvien pyykekeje?

Olli ei vastannut, hän tarttui pyykkikoriin, nosti sen kärryihin ja katsoi äitiään. Äiti nyökkäsi. Olli tarttui kärryjen kahvaan ja lähti työntämään raskasta kärryä tasanteelle, jonka laidassa pyykkien kuivausteliineet olivat. Hän sitoi pyykkinarut telineiden yläosassa oleviin tukeviin tappeihin ja auttoi äitiään ripustamaan pyykity naruille. Hohtavan valkoiset pitsikoristeiset lakanat ja tyynyliinat sekä sinisin ja punaisin raidoin koristetut pyyheliinat aloittivat heti hiljaisen liehumisen vienossa

tuudessa ja iltapäivän auringossa, jossa ne kuivuisivat nopeasti.

Äiti ei puhunut paljoa, tokaisi vain välillä ”Pidä kiinni” tai ”Ota tästä” ojentaessaan Ollille lakanan kulmaa tai ”Laita toisin päin, mahtuu paremmin”, kun narulla alkoi tulla ahdasta. Ei hän koskaan puhunut paljoa eikä Ollikaan sanonut mitään. Hän oli tottunut äidin vaiteliaisuuteen. Lapsena hän oli usein ajatellut, että äiti oli hänelle vihainen jostakin, mutta ei äiti voinut olla aina vihainen, ei vain osannut sanoa mitään, ei hyvää eikä onneksi niin pahaakaan. Töihin mentyään Olli oli antanut joka toinen viikko palkkapussinsa äidille perheen tarpeisiin. Hän oli saanut jo monta vuotta tehtaalla parempaa palkkaa kuin isä, jonka palkka muonamiehenä koostui pääosin asunnosta ja elintarvikkeista, muutamista säkeistä perunoita ja jauhoja, joten rahapalkka oli pieni. Isä oli hevosmies. Hänen teki tilalla pelto- ja metsätöitä hevosen kanssa ja huolehti hevosista tallissa. Usein hän kävi hevosen kanssa myös Helsingin toreilla myymässä tilan tuotteita tai muilla tilan asioilla.

Äiti pesi tehtaan konttoriväen pyykkejä melkein joka lauantai ja sanomattakin Olli tiesi, mitä pitää tehdä. Kun pyykit oli ripustettu narulle, äiti lähti kävelemään kotiin ja Olli vei kärryn ja tyhjät korit odotamaan pyykkituvan seinän viereen. Illemmalla hän tulisi äidin kanssa noutamaan kuivat pyykit narulta ja työntäisi korit kärryillä pesutupaan, jossa oli mankeli. Vasta mankeloinnin jälkeen hän olisi vapaa.

Olli otti pyöränsä pesutuvan seinänvierestä ja lähti polkemaan kotitalolle. Kotona äiti oli jo laittanut perunakeittokattilan ja leivät pöytään ja isäkin oli tullut kotiin. Armi oli laittautunut pyhävaatteisiin ja kampasi pitkiä tummia hiuksiaan peilin edessä. Hän oli jo syönyt ja lähdössä ulos. Olli istui paikalleen pöytään.

– Sää olekki tällänny ittes hienoks. Meek sää jonnekki? Olli kysyi sisareltaan.

– Mää menen illalla Pirtille tanssimaan, Armi vastasi.

– Mää menen elokuviin, kun on ensin hajettu pyykit.

– Jaa, onks sulla rahaa semmoseen? isä kysyi.

– Ei, mutta mää lupasin auttaa Seurantalolla penkkien laitossa, niin mää pääsen sisälle ilmanki, Olli vastasi.

Tuntematon täydennysmies -romaanin kertoo Karkkilan seuduilta kotoisin olevien nuorten miesten elämästä talvisodan jälkeen sekä jatkosodan aikana. Nuorukaiset aloittivat varusmiespalveluksensa syyskuussa 1941, jolloin jatkosotaa oli käyty 2 kuukautta. Neljän kuukauden koulutusjakson jälkeen heidät lähetettiin vuoden 1942 alussa rintamalle. Vuonna 1921–22 syntyneet sotamiehet palvelivat 2 vuotta samassa joukkueessa, ”Piikissä” (JR25) Suurlahdessa, Maaselän kannaksella. Joukkueen pääpuolustusasema oli Leijonan tukikohta, joka sijaitsi vain n. 80 metrin päässä vihollisen linjoista. Menossa oli asemasotavaihe ja joukkueiden tehtävänä oli linjojen valvonnan ohella puolustusrakenteiden rakentaminen. Työskentely etulinjassa vaati jatkuvaa valppautta tykistö- ja kranaattikeskitysten, linjoille pyrkivien partioiden ja tarkka-ampujien takia, eikä joukkue välttynyt menetyksiltä. Vuoden 1944 alussa JR25 luovutti Suurlahden asemat JR 35:lle ja lähti pitkälle marssimaan etelään, jossa Neuvostoliiton suurhyökkäys vaati uusia joukkoja.

Romaani perustuu joukkueessa palvelleiden sotamiesten muistelmiin ja heidän komppaniansa sotapäiväkirjoihin sekä jatkosotaa käsittelevään kirjalliseen aineistoon. Vaikka romaanin tapahtumat perustuvat pääosin todellisiin tapahtumiin, niin se on fiktiivinen kuvaus tapahtumista ja tapahtumiin osallistuneista henkilöistä.

